

Syllabus For Ph.D. Entrance Test (Punjabi) -2023

Part-I (Descriptive Type)

ਭਾਗ- ਪਹਿਲਾ (ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

Max. Marks- 50

Research Aptitude:

ਖੋਜ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ:

1. ਖੋਜ: (ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤਕ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ) ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਖੋਜ ਸੰਕਲਪ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ।
2. ਖੇਤਰੀ ਵਿਧੀਆਂ: (ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ)
 - ੳ. ਖੋਜ ਯੋਜਨਾ ।
 - ਅ. ਸਮੱਗਰੀ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਕੱਤ੍ਰੀਕਰਨ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ।
 - ੲ. ਨਿਰੀਖਣ, ਇੰਟਰਵਿਊ, ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ।
3. ਖੋਜ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ: ਸਿਰਲੇਖ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਆਧਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਇਕੱਤ੍ਰੀਕਰਣ, ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਵਿਵੇਚਨ, ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ, ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਪਦ ਵਿੱਖਣੀਆਂ : ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ, ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਸੂਤਰੀਕਰਨ ।

ਨੋਟ: ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਉਣਗੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ।
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸ ਨੰਬਰ ਹੋਣਗੇ ।

Part-II (Objective type) ਭਾਗ - ਦੂਜਾ (ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

Max. Marks- 50

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ:

1. ਬਿਜਲੀ ਆਂ ਦੇ ਹਾਰ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
2. ਸਾਵੇਂ ਪੱਤਰ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਨਿਊ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
3. ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ, ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਪਾਣੀ, ਨਿਊ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਮਾਈ ਹੀਰਾ ਗੇਟ, ਜਲੰਧਰ ।
4. ਕਣੀਆਂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।
5. ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕੀ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ, ਜਸਵੰਤ ਜ਼ਫਰ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।
6. ਕਾਵਿ ਮਹਿਕਾਂ (ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਚੌਣਵੀਂ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ), ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ), ਗ੍ਰੇਸੀਅਸ ਬੁਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ ।
7. ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ- ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਸਟੀਕ, ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

8. ਸ਼ਲੋਕ - ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ।
(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ, ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ, ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ)
9. ਕਾਫੀਆਂ- ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ।
(ਕਲਾਮ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ, ਸ਼ਾਹ ਚਮਨ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ)ਕਿੱਸਾ ਸੋਹਣੀ
10. ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ - ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ।
(ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਕਲਾ-ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁਮਣ/ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਂਊਡੇਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)
11. ਹੀਰ - ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ।
(ਹੀਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ- ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁਮਣ(ਸੰਪਾ), ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਂਊਡੇਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)
12. ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ- ਪੀਲੂ।
(ਪੀਲੂ ਰਚਿਤ ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ (ਪਾਠ ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ) ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫਾਂਊਡੇਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ :

1. ਏਹੁ ਹਮਾਰਾ ਜੀਵਣਾ - ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
2. ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀ- ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ, ਲਾਹੌਰ ਬੁੱਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
3. ਬਲੀ- ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ, ਯੂਨੀਸਟਾਰ ਬੁਕਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ :

1. ਨਵੇਂ ਲੋਕ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ, ਦਿੱਲੀ ।
2. ਟਾਵਰਜ਼, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਯੂਨੀਸਟਾਰ ਬੁਕਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
3. ਸੂਲਾਂ ਦਾ ਸਾਲਣ , ਖ਼ਾਲਿਦ ਹੁਸੈਨ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ।

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ :

1. ਧੂਣੀ ਦੀ ਅੱਗ-ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ, ਦਿੱਲੀ ।
2. ਮੇਦਨੀ- ਸਵਰਾਜਬੀਰ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
3. ਚੰਦਨ ਦੇ ਓਹਲੇ-ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ:

1. ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ), ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ, ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਰਸੀਦੀ ਟਿਕਟ , ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ।
3. ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੇਤਨਾ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ(ਮੁਖ ਸੰਪਾ), ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ।

❖ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ (ਆਲੋਚਨਾ) :

- ਕਾਵਿ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ, ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। ਕਾਵਿ ਦੀ ਆਤਮਾ, ਕਾਵਿ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ: ਸ਼੍ਰਵ ਕਾਵਿ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਭੇਦ। ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਾਵਿ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਭੇਦ।

ਕਾਵਿ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ / ਸਿਧਾਂਤ

- (ੳ) ਰਸ
- (ਅ) ਧ੍ਰੁਨੀ
- (ੲ) ਵਕ੍ਰੋਕਤੀ
- (ਸ) ਅਲੰਕਾਰ

- ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਕੂਲ

- (ੳ) ਆਤਮਵਾਦੀ ਸਕੂਲ
- (ਅ) ਦੇਹਵਾਦੀ ਸਕੂਲ

ਕਾਵਿ ਰੂਪ: ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਲੋਕ, ਮਹਾਂਕਾਵਿ, ਗੀਤ, ਗਜ਼ਲ, ਰੁਬਾਈ, ਕਾਫ਼ੀ, ਕਿੱਸਾ, ਵਾਰ, ਜੰਗਨਾਮਾ ਅਤੇ ਬਾਰਾਮਾਹ। (ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ, ਤੱਤ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੇ ਰੂਪਾਕਾਰਕ ਅਧਿਐਨ)

❖ ਪੱਛਮੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ (ਆਲੋਚਨਾ) :

1. ਸਾਹਿਤ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ, ਪ੍ਰਯੋਜਨ।
ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਮਾਜ।
ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਦੀਵਤਾ।
ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ।
ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ।
2. ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪ: ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ, ਨਾਟਕ, ਇਕਾਂਗੀ, ਜੀਵਨੀ, ਸਵੈਜੀਵਨੀ, ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਰੇਖਾ ਚਿਤਰ, ਸੰਸਮਰਣ। (ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੱਤ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ)
3. ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ: ਆਰੰਭ ਤੇ ਵਿਕਾਸ:
ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕ: ਬਾਵਾ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ, ਮੌਲਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੁਸ਼ਤਾ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਿਵਾਨਾ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ।
4. ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ: ਰੂਸੀ ਰੂਪਵਾਦੀ, ਸੰਰਚਨਾਵਾਦੀ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ

❖ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-(i)

1. ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ:
 - ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

- ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਰੂਪ: ਟਕਸਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਲੈਂਗ, ਗੁਪਤ ਭਾਸ਼ਾ, ਪਿਜਿੰਨ, ਕਰਿਓਲ, ਰਜਿਸਟਰ ।
- ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਖੇਤਰ
- ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ:
 - i. ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ
 - ii. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ
 - iii. ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ

2. ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ:

- ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਸੰਕਲਪ
 - i. ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਸਤਰ
 - ii. ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ: ਭਰੋਪੀ, ਭਾਰਤੀ ਇਰਾਨੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ-ਆਰੀਆਈ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ।
 - iii. ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਕਾਰ
- ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾਅ।
- ਉੱਪਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ: ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉੱਪਭਾਸ਼ਾ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੰਕਲਪ, ਲੱਛਣ ਤੇ ਸਥਾਪਤੀ ।
- ਰਿਆਸਤੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵੇਰਵਾ।
 - i. ਪੁਣਛੀ
 - ii. ਮੁਜਫਰਾਵਾਦੀ
 - iii. ਮੀਰਪੂਰੀ

3. ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਆਰਥੋਗ੍ਰਾਫੀ:

- ਆਰਥੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਤੱਤ, ਖਾਕਾ, ਤਰਕੀਬਾਂ, ਲਿੱਪੀ, ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ।
- ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨੇਮ: ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਵਾਹਕ
- ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਵਿਚ ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ ਤੇ ਅੱਧਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ । ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਜੋੜ।
- ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿਪੀ।

4. ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ:

- ਸੋਸਿਊਰ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਕਲਪ:

ਲਾਂਗ, ਪੈਰੋਲ, ਚਿੰਨ੍ਹ, ਚਿੰਨ੍ਹਕ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਤ, ਲੜੀਦਾਰ, ਕੜੀਦਾਰ, ਇਕਾਲਿਕ, ਬਹੁਕਾਲਿਕ ।

❖ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-(ii)

1. ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ:

- ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ: ਉਚਾਰਨੀ, ਸੰਚਾਰਨੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰਵਣੀ ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ।
- ਉਚਾਰਣ ਅੰਗ ਤੇ ਉਚਾਰਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ, ਪੌਣਧਾਰਾ ਵਿਧੀਆਂ ।
- ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ: ਖੰਡੀ ਅਤੇ ਅਖੰਡੀ

2. ਧੁਨੀ ਵਿਉਂਤ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀ ਵਿਉਂਤ:

- ਪੰਜਾਬੀ ਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਉਂਤ : ਸਵਰ
 - i. ਪੰਜਾਬੀ ਸਵਰ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਉਂਤ,
 - ii. ਸਵਰ ਸੰਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹਰੇ ਸਵਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨੇਮ ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਉਂਤ : ਵਿਅੰਜਨ
 - i. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਅੰਜਨ ਧੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਉਂਤ।
 - ii. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦੁੱਤ ਵਿਅੰਜਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਵਿਅੰਜਨ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨੇਮ ।
- ਪੰਜਾਬੀ ਅਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਉਂਤ :
 - i. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਖੰਡੀ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨੇਮ।
ਸੁਰ, ਬੱਲ ਅਤੇ ਨਾਸਿਕਤਾ

ii. ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸੁਰ ਪ੍ਰਬੰਧ।

3. ਵਿਆਕਰਨ ਇਕਾਈਆਂ:

- ਵਿਆਕਰਨਕ ਇਕਾਈਆਂ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ
 - i. ਸਥਾਨ
 - ii. ਸੰਬੋਧਨ
 - iii. ਪ੍ਰਕਾਰਜ
- ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਬੰਧ:
 - i. ਰੂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਜ ਦੇ ਆਧਾਰ।
 - ii. ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਵੰਡ ਦੇ ਪੈਟਰਨ
- ਰੂਪ ਪ੍ਰਬੰਧ:

ੳ) ਰੂਪ

- i. ਭਾਵੰਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਵੰਸ਼ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ,
- ii. ਭਾਵੰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ: ਮੁਕਤ, ਯੁਕਤ, ਸਿਫਰਾ।

ਅ) ਰੂਪ ਜੁਗਤ

- i. ਸਮਧੁਨੀ, ਧਾਤੂ ਅਤੇ ਵਧੇਤਰ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ।
- ii. ਵਧੇਤਰ ਵੰਨਗੀਆਂ: ਅਗੇਤਰ ਅਤੇ ਪਿਛੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲਛਣ,
- iii. ਵਧੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜੀ ਪੱਖ: ਵਿਉਂਤਪਤੀ ਅਤੇ ਰੂਪਾਂਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਰਖਿਅਕ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਦਲੂ।
- ਵਾਕੰਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ: ਨਾਂਵ ਵਾਕੰਸ਼ ਤੇ ਕ੍ਰਿਆ ਵਾਕੰਸ਼।
- ਵਾਕ ਪ੍ਰਬੰਧ: ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਬਣਤਰ, ਉਪਵਾਕ, ਸਵਾਧੀਨ ਤੇ ਪਰਾਧੀਨ

4. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਆਕਰਨਕ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਪਛਾਣ

ਵਚਨ, ਲਿੰਗ, ਪੁਰਖ, ਕਾਲ, ਵਾਚ, ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਆਸਪੈਕਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ।

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

- ਪੂਰਵ ਨਾਨਕ ਕਾਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (1500 ਈ ਤੱਕ)

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਆਦਿ ਬਿੰਦੂ
ਨਾਥ ਜੋਗੀਆਂ ਦਾ ਕਾਵਿ
ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ
ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ
ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- ਬੀਰ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਧੁਨਾਂ:
 - (i) ਰਾਇਕਮਾਲ ਮਊਜ ਦੀ ਵਾਰ
 - (ii) ਟੁੰਡੇ ਅਸਰਾਜੇ ਦੀ ਵਾਰ
 - (iii) ਲੱਲਾ ਬਹਿਲੀਮਾ ਦੀ ਵਾਰ
 - (iv) ਹਸਨੇ ਮਹਿਮੇ ਦੀ ਵਾਰ
 - (v) ਮੂਸੇ ਦੀ ਵਾਰ
 - (vi) ਸਿੰਕਦਰ ਇਬਰਾਹਿਮ ਦੀ ਵਾਰ

- **ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ: (1500-1700)**
ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ: (ਸਮਾਜਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ
ਤੋਂ ਮਹੱਤਵ)
ਜਨਮਸਾਖੀ ਪਰੰਪਰਾ: ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰ ਕਾਵਿ: ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- **ਵਾਰਿਸ ਕਾਲ (1700-1800)**
ਵਾਰਿਸ ਕਾਲ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਿਤ
ਵਾਰਿਸ ਕਾਲ ਦਾ ਸੂਫੀ ਸਾਹਿਤ
ਵਾਰਿਸ ਕਾਲ ਦਾ ਬੀਰ ਰਸੀ ਸਾਹਿਤ (ਵਾਰ ਤੇ ਜੰਗਨਾਮਾ)

❖ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ (1801 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ):

- **ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲ (1801-1860 ਈ.):**
ਸਮੁੱਚੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
ਸੂਫੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- **ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ: :**
ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬੋਧ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬੋਧ ਵਿਚ ਅੰਤਰ
ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ
 - ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲਹਿਰ
 - ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ
 - ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ
- **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ(1900 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ):**
ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਉ ।
ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਰੂਪਾਂ (ਜੀਵਨੀ, ਸਵੈਜੀਵਨੀ, ਰੇਖਾ ਚਿਤਰ,ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ) ਦਾ
ਇਤਿਹਾਸਮੂਲਕ ਅਧਿਐਨ ।
- **ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਗਲਪ ਅਤੇ ਨਾਟਕ:**
ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ (ਨਾਵਲ ਤੇ ਕਹਾਣੀ) ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ।
ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਮੂਲਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ।

❖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ:

1. ਸਭਿਆਚਾਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ

ੳ ਸਭਿਆਚਾਰ: ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ ਅਤੇ ਪੱਖ
ਅ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਗਿਆਨ: ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨੇਮ
ੲ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਤ

2. ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ : ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ

ੳ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ: ਨਾਮਕਰਨ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾਅ

- ਅ. ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਛਾਣ-ਚਿੰਨ੍ਹ
 - ਅ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਿਸ਼ਤਾ-ਨਾਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
3. ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ: ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ
- ੳ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ
 - ਅ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ
 - ੲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ (ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ): ਅੰਤੋਨੀਓ ਗ੍ਰਾਮਸ਼ੀ, ਹੈਨਰੀ ਰੇਮਡ ਵਿਲੀਅਮਜ਼, ਟੈਰੀ ਇਗਲਟਨ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਫਰੈਂਕ ਅਤੇ ਡਾ.ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ.

❖ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ

ਲੋਕਧਾਰਾ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ:

- I. ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਤੱਤ
- II. ਲੋਕਧਾਰਾ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀਆਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ
- III. ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ।

1. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ

- I. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।
- II. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਨਾਟ ਅਤੇ ਲੋਕ ਨਾਚ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।
- III. ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।
- IV. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਅਨੁਸ਼ਠਾਨ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ-ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।
- V. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਖੇਡਾਂ, ਮੇਲੇ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰ: ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

2. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ: ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ ਅਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਚਿੰਤਨ:

- I. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ 'ਚ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕਤਾ।
- II. ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ।
- III. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ: ਆਰ.ਸੀ. ਟੈਂਪਲ, ਐਲਨ ਡੰਡੀਜ਼, ਕਲਾਦ ਲੈਵੀ ਸਤ੍ਰਾਸ, ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ

1. ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ:

- * ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ: ਸੰਕਲਪ, ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਲੇਖਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ।
- * ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ।
- * ਰਿਆਸਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ।
- * ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਨਿਰਨਾ ।

2. ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ:

- * ਮੁਢਲਾ ਕਾਲ (1600-1850 ਈਸਵੀ) ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਵਿਤਾ, ਬੀਰਮਸ਼ਾਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ।
- * ਮੱਧ ਕਾਲ (1850-1900 ਈਸਵੀ) ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੂਫੀ ਕਵਿਤਾ, ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਵਿ,

ਬੀਰਮਸ਼ਾਹੀ ਸੰਤਾ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ।

- * ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ (1900 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਕਵਿਤਾ) ।
- * ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ।
- * ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ।

ਨੋਟ: ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਉਣਗੇ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਲ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ।

sd/-

(Prof. Baljeet Kour)

HEAD.

